

Toetrede

Liturgie van die Lig

Woorddiens

Lesing 1: Johannes 12:1-8 (1953)

¹ EN Jesus het ses dae voor die pasga na Betánië gekom waar Lasarus was, wat dood gewees het en wat Hy uit die dode opgewek het.

² Hulle het toe vir Hom daar 'n maaltyd berei, en Martha het bedien; en Lasarus was een van die wat saam met Hom aan tafel was.

³ En Maria het 'n pond egte, baie kosbare nardussalf geneem en die voete van Jesus gesalf en sy voete afgedroog met haar hare. En die huis is vervul met die reuk van die salf.

⁴ Toe sê een van sy dissipels, Judas Iskariot, die seun van Simon, wat Hom sou verrai:

⁵ Waarom is hierdie salf nie vir driehonderd penninge verkoop en die geld aan die armes gegee nie?

⁶ En dit het hy gesê, nie omdat hy oor die armes besorg was nie, maar omdat hy 'n dief was en die beurs gehad het en die bydraes geneem het.

⁷ Toe sê Jesus: Laat haar staan; sy het dit bewaar vir die dag van my begrafnis.

⁸ Want die armes het julle altyd by julle, maar My het julle nie altyd nie.

Tema: “Die logika van liefde”

Broodjies vir die Pad

Ons is almal sterweling
wat vreemd staan onder die sterre;
ons is almal sterweling
wat luister na die verre
stemme oor die heuwels en die water,
wat nog nie weet van die verlore gaan
van alle dinge later.

WEG Louw

Durand se boek 'n openbaring

STELLENBOSCH. – Die jongste werk uit prof Jaap Durand, emeritus-professor in die teologie, se pen is verlede week hier tydens 'n besondere bekendstelling gevier.

Die boek, *Evolusie, wetenskap en geloof: 'n Biografiese inleiding tot die denke van Teilhard de Chardin* verken die dikwels omstrede verhouding tussen geloof en wetenskap aan die hand van die lewe, werk en denke van De Chardin, bekende Katolieke priester en geoloog.

Tydens die bekendstelling het die chemikus, prof Reinard Arndt, en die paleontoloog, dr Jurie van den Heever, aan 'n paneelbespreking deelgeneem wat deur prof Dirkie Smit, dosent aan die Teologiese Kweekskool op Stellenbosch, gelei is.

Prof Durand het gesê die boek se tema is een waarin hy al jare lank belangstel. “Tog het ek besluit om die boek juis nou te skryf, omdat die tema deesdae baie na aan die oppervlak is. Dit is asof daar skielik vanuit ateïstiese kant 'n aanslag op Christene is. En dan oor evolusie. Ek weet nie waartoe hulle ons almal wil bekeer nie – na niks? Vir 'n lang tyd was daar 'n stilte hieroor; nou is dit weer 'n kwessie.”

Prof Durand sê dit is juis omdat De Chardin die saak op so 'n besondere wyse verduidelik het, dat hy dit wou neerpen. De Chardin se navorsing gee unieke geestelike perspektiewe op die ontstaan van die mens. “Hy het destyds al die antwoord op die probleem gehad.”

Tydens die paneelbespreking het prof Smit verskeie vrae oor onder meer die versoenbaarheid van geloof en wetenskap aan die paneel gevra.

Prof Arndt sê in sy kop het hy nog altyd op verskillende maniere aan dié twee onderwerpe gedink. In die wetenskap is die mens besig met 'n model van verklaring wat uit eksperimente of waarnemings gemaak word. Geloof weer, is mistiek van aard en daarvoor het jy verbeelding nodig. “Die feit dat ek dit kan regkry om verskillend oor die sake te dink, het gemaak dat ek nie saans te veel rond rol wanneer ek moet slaap nie,” het prof Arndt gesê.

<http://kerkbode.co.za/?p=2959>

Brood vir die Pad

Gerrit Brand: 'n Huldeblyk

deur Robert Vosloo

Daar is nie baie mense met wie 'n mens oor Thomas van Aquino, Leonard Cohen, kompleksiteit en die *simplicitas Dei*, Afrika-filosofie en -teologie, Woody Allen, CL Leipoldt, Steve Biko, Kurt Vonnegut en spookstories kan praat nie. Maar Gerrit Brand was só 'n mens.

[...]

Maar Gerrit was ook in 'n teologiese sin 'n taal- en woordmens. Vir hom is teologiese refleksie ten diepste taalmatig, en dra dit 'n gesprekskarakter. Hy het teologie beskou as die studie en kritiese ontleding van hoe daar oor God gepraat is, gepraat wórd, en gepraat sou kón word. Die sistematiese teoloog moet besig wees met die vraag hoe die Christelike geloof op 'n verstaanbare, samehangende, geloofwaardige, tersaaklike en toereikende manier (her)verwoord word sodat dit vandag tot die kerk, die akademiese gemeenskap en die breër samelewing kan spreek.

Gerrit het woorde en die vreemde teenwoordigheid van die Transendente as ten nouste verbonde gesien. Oor die

Woordfees op Stellenbosch, met die tema vanjaar van *hemels*, sou hy dus baie te sê gehad het, weliswaar op 'n soekende manier, diep bewus van die beperkinge van ons (teologiese) taal oor God, metafisika en die hiernamaals. In een van die bydraes tot sy gereelde rubriek in *Die Kerkbode* eindig hy 'n meditasie oor die frase “ter helle neergedaal” in die Apostoliese Geloofsbelofenis soos volg: “Omdat Christus van God verlate was, is God ook 'deur donker dieptes’ (Psalm 23) by ons, is ons nóóit alleen nie ... As ons selfs in ons Godverlatenheid nie van God verlate is nie, maar in Christus (Rom 6:13), dan het selfs Christus ons ook nie agtergelaat toe Hy 'op die derde dag weer opgevaar het na die hemel nie’ ... Christus red ons nie ván die liggaamlike lewe nie, maar vór die lewe, 'en dit in oorfloed’ (Joh 10:10).”

Gerrit het begrip vir die noodsaaklikheid, maar ook die ontoereikendheid, van ons spreke oor God gehad, vir die aarselende soeke na verwoording en beliggaming in die lig van die Woord wat vlees geword het. In dié verband kom 'n aantal versreëls by my op uit die lied “The Window” van die Kanadese digter, liedskrywer en sanger Leonard Cohen (na wie se musiek Gerrit graag geluister het):

*Then lay your rose on the fire
The fire give up to the sun
The sun give over to splendour
In the arms of the Holy One
For the Holy One dreams of a letter
Dreams of a letter's death
Oh bless the continuous stutter
Of the word being made into flesh.*

[...]

<http://www.litnet.co.za/Article/gerrit-brand-n-huldeblyk>

Taal, stilte en misterie

deur Gerrit Brand

31/10/2012

Iemand sê onlangs dat sy geloof deesdae eerder met misterie as met 'n lys glashelder idees te doen het. Hy is nie 'n ateïs nie, want juis daardie bewussyn van die geheimsinnige (ook soms genoem transendensie), eerder as die vanselfsprekende, spreek tot hom.

U mag dit dalk verrassend vind dat iemand wat Bybel lees, bid, kerk toe gaan en die geloof bely, by 'n misteriegedagte aanklank vind. Moet die modieuse “spiritualiteit” nie juis met uitgesproke belydenis teengegaan word nie? Druis die Joods-Christelik-Islamitiese getuienistradisie, met hulle tyd- en plekherinnerings, verwagtings oor wat kan en sal, nie juis teen universele insigte in nie?

Nietemin moet ons nie te gou daaraan verby gaan nie. Is deel van sekere maniere waarop godsdiens beoefen word, nie deel van hoekom party mense dit afgeskryf het nie? Dink aan maniere van oor geloof praat asof ons dit nie metafories doen nie. Baie “ongelowiges” se probleem gaan oor hoe hulle grootgeword het.

Die Middeleeuse teoloog, Aquinas, het moeite gedoen om iets van God se andersheid of onvoorstelbaarheid oor te

dra. Waarhede oor God moet bely word – daarop dring Aquinas aan – maar hoe en wat God is, oorstyg terselfdertyd ons taal en denke. Wanneer ons byvoorbeeld sê God is almagtig, alwetend en alomteenwoordig, praat ons die waarheid, maar daarmee kan ons nie presies sê wat dit beteken nie.

Dink ook maar aan digters soos Breyten Breytenbach of Antjie Krog: “stemme sonder woorde uit monde met tonge” of “my tong stoot teen geen taal nie”. Hulle kan op só 'n manier sê hoe hulle nie die woorde kan vind om te sê wat hulle wil sê nie – en juis daardeur die onsêbare gesê kry!

Vincent Brümmer stel die metaforiese voorop. Volgens hom kan ons nie anders oor God praat nie. Dit beteken nie dat aansprake oor die waarheid net taalspel is nie. In die alledaagse lewe kan ek sê dat ek “mal” is oor iemand wat my “hart” oorrumpel. Hopelik bedoel ons dit nie letterlik nie!

In gewone taal kán dinge letterlik bedoel word, al is daar meer van die metaforiese as wat ons dikwels besef. Maar oor God kan ons nie letterlik praat nie – juis omdat God uniek is, nie een van 'n “kategorie” nie. Oor God moet ons in beelde praat – byvoorbeeld as Vader, Moeder, Rots, Seun, Koning, of Adem (Gees).

Ook oor die opstanding kan ons nie letterlik praat nie – omdat dit iets eenmalig is. Dit behoort nie tot 'n kategorie nie, maar is uniek. Gelowiges verdedig tereg die historiese werklikheid daarvan, maar maak 'n fout as hulle dink ons kan ons só iets voorstel – asof die opgewekte soos ander lewendes is. Niemand het Christus gesien opstaan nie, en tog is hy die opgestane – menslik en tog só anders. Dit word oortel, maar tog onvoorstelbaar.

Oor die “uniek” kan dit nie anders nie. Ons is só gewoon aan Bybeltaal dat ons die metaforiese aard van die woord “opstanding” oor Jesus miskyk. Letterlik beteken opstaan bloot dat iemand geslaap, wakker geword, en normaalweg aangegaan het. Dan was die opstanding niks besonders nie!

Aquinas, wat etlike duisende woorde oor die geloof neergepen het, het op 'n dag skielik opgehou skryf – nog voordat sy *Summa Theologiae* voltooi is – en opgehou praat. Van sy heel laaste woorde was: “Alles wat ek geskryf het, is soos strooi.” (Hy is, in 1274, op 49 jaar oorlede.)

Anders gestel: Ons kan mooi, treffend, ja reg en getrou, ons geloof formuleer, en tog besef dat ons 'n fout maak sodra ons dink ons verstaan presies wat bedoel word.

In sy *Living a good life in spite of evil* reflekteer Marcel Sarot oor wat 'n sinvolle lewe is. Maak insig, wysheid of verstand die lewe sinvol? Sarot wys daarop dat Aristoteles soms geluk as rasionaliteit verstaan het, maar ander kere dat 'n mens se geluk nié van een eienskap moet afhang nie. Sarot stem met laasgenoemde saam, maar spesifiseer dit in terme van verhoudings tussen mense. In dié sin kan ook verstandelik-gestremdes of mense met Alzheimer se toestand sinvol leef.

Toe Aquinas opgehou praat het: Was dit net op grond van sy diep insigte in die misterie? Of het hy toenemend sy taalvermoë verloor, wat soms met mense gebeur? Is daar dalk nie só 'n groot verskil nie?

<http://kerkbode.co.za/?p=2136>